

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д.Н. ИНЖ. КРАСИМИР ЕНИМАНЕВ

РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ“

Катедра „ИКОНОМИКА“

Относно: придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
професионално направление 3.8 „Икономика“,
докторска програма „Планиране“
в Стопанска Академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Тема на дисертационния труд: Стратегическото управление като фактор
за развитието на малките и средни предприятия в страните в преход (по
примера на Република Косово)

Автор: Анита Садрия Цузович

Научен ръководител: проф. д.н. Борислав Димитров Борисов

Настоящият дисертационен труд е изготвен на база на **Заповед № 19/28.01.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“** за участие в научно жури по защита на дисертационен труд

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд е в общ обем от 194 страници, от които 168 основен текст. В структурно отношение са обособени въведение, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и 3 приложения, вкл. анкетна карта, статистически тестове в електронна среда. Библиографията наброява 130 източника, които са цитирани коректно. Използвани са 10 фигури и 35 таблици за онагледяване на данните в изследването.

Представеният труд поставя акцент върху процеса по стратегическо управление, и неговото място и роля за развитието на малки и средни предприятия в страните в преход.

Обектът на изследване на дисертационния труд са малки и средни предприятия от Република Косово като страна в преход. Предмет на проучването е модела на стратегическо управление на бизнес организациите за постигане на организационно развитие като концепция, която се отнася до цялостното планиране, организиране и контрол на работата в съответствие с целите на организацията, с непрекъсната оценка и адаптиране на стратегията за организационна промяна към измененията на външната и вътрешната среда.

Основната авторова хипотеза гласи, че управлението на фирмите от страните в преход трябва да има стратегически характер и да води до формиране на организационна стратегия за постигане на промяна и развитие. Логически обвързана с тази хипотеза е и **целта на изследването**, а именно: „чрез идентифициране на ключовите фактори, които влияят положително върху процеса на стратегическо управление, да се предложи концептуално-категориен модел за разработване на организационна стратегия за промяна, основан на стратегическо планиране, ангажиране на персонала, формулиране и изпълнение на стратегия и контрол.“ Като част от изследователския подход са дефинирани и четирите изследователски задачи, които са изпълнени последователно в трите глави на дисертационния труд.

В **първа глава** са проучени съвременните тенденции в развитието на стратегическия мениджмънт и е разгледано неговото място във функционалната структура на организацията. Изяснена е и релацията стратегически мениджмънт - стратегическо планиране - стопански стратегии в контекста на динамично променящата се среда. Представена е формула за успешен стратегически мениджмънт и са очертани ключови фактори за успех на организациите - персоналет, ролята на лидерите и създаването на подходяща организационна култура, като благоприятна среда за комуникиране в организацията и мотивиране на персонала.

Във **втора глава** са анализирани предизвикателствата пред малки и средни предприятия в страните в преход в условията на глобален пазар. Те са в доста неблагоприятно положение, според автора, както поради динамиката на

глобализацията, така и поради отворения характер на компаниите в страните в преход и поради недостатъчната компетентност на мениджърите за активност в стратегическото планиране и за организационна промяна, отчитаща новите реалности в условията на глобализация.

В трета глава са представени резултатите от емпиричното изследване на автора в компании от Р Косово. Разработеният концептуално-категориен модел от автора е приложен. Формулирани са хипотези, които са проверени със средствата на статистическия анализ, като резултатите са обработени със специализиран софтуер и анализирани чрез непараметрични и корелационни методи. Направени са изводи и заключения.

В заключението на дисертацията са представени основните изводи и тяхната връзка с поставената цел и задачи.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд е балансиран, като в структурно и съдържателно отношение отделните части са обвързани, кореспондират на поставените задачи на основната изследователска хипотеза.

Актуалността на темата е обоснована. Посочени са достиженията в литературата по въпроса, вкл. на автори от Западните Балкани, които познават по-добре спецификата на стратегическия мениджмънт на корпоративно ниво там.

Авторът има изграден научен стил, който проличава както в подхода на изследването, така и в използваната терминология, избраните методи за анализ и начин на интерпретиране на резултатите.

Докторантът има множество публикации, съгласно приложената справка. Публикувани са 7 статии в нереферирани списания с научно рецензиране, или публикувани в редактирани колективни томове и 17 доклада, 2 от които в съавторство. Този обем публикации напълно отговаря и надхвърля минималните национални изисквания в област 3. Социални, стопански и правни науки.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представените научно-приложни приноси са свързани с надграждане на достигнатите базови постановки в областта на стратегическото управление най-вече по отношение на проверката на валидността на хипотези в динамична,

отворена среда, която не е достигнала период на организационна зрялост по геополитически и икономически причини. Това прави изследването особено интересно. **Дефинирани са 5 научно-приложни приноса.** Като най-значими намирам формулирания и приложен концептуално-категориен модел за изследване на връзката между елементите на стратегическия мениджмънт и организационното развитие на фирмите, както и дефинираното влияние на основните фактори на стратегическия мениджмънт, и доказаната със статистически методи релация между тях и организационното развитие на фирмите в страните в преход.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд.

Нямам критични бележки по дисертационния труд. Смятам, че е издържан от методологична гледна точка.

Препоръчвам на докторантката да ползва стилев редактор.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд и авторефератът към него отговарят изцяло на приетите нормативни изисквания, установени със Закона за развитие на академичния състав и с Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Това ми дава основание да дам **положителна оценка** на дисертационен труд със заглавие “Стратегическото управление като фактор за развитието на малките и средни предприятия в страните в преход (по примера на Република Косово)” и предлагам на научното жури да присъди на докторант **Анига Садрия Цуцович образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Планиране“.**

Дата: 19.02.2021 г.

Изготвил становището:

(проф. д.н. инж. Красимир Ениманев)

OPINION

by Prof. dipl. eng. Krasimir Enimanev, PhD

A. Kanchev University of Ruse

regarding the acquisition of the educational and scientific degree of Doctor in

professional field 3.8 "Economics",

Doctoral Programme "Planning"

at D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

Title of the doctoral thesis: Strategic Management as a Factor for
Development of Small- and Medium-sized Enterprises in the Countries in
Transition (the Case of the Republic of Kosovo)

Author: Anita Sadriya Tsutsoovich

Scientific Supervisor: Prof. Borislav Dimitrov Borisov, DSc (Econ)

The dissertation thesis was accepted for defense on the grounds of Order No. 19/28.01.2021 of the Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics for participation in dissertation defense panel

I. General overview of the dissertation thesis:

The total volume of the thesis is 194 pages, of which 168 pages of main text. Structurally, the main text comprises an introduction, 3 chapters, conclusion, list of references and 3 appendices including a survey questionnaire and digital statistical tests. The reference section comprises 130 correctly cited sources. The thesis includes 10 Figures and 35 tables. The reference section comprises 130 correctly cited sources. The thesis includes 10 Figures and 35 tables.

The thesis presents a topical study of the process of strategic management at the micro level and its importance, feasibility, and role for the development of small- and medium-sized enterprises in countries in transition.

The **subject** of the research in the dissertation thesis are the small- and medium-sized enterprises in the Republic of Kosovo as a country in transition. The **object** of the research in the dissertation thesis is the model of strategic management of business organizations to achieve organizational development as a concept that refers to the overall planning, organization and control of work in accordance with the goals of the organization, with continuous assessment and adaptation of the strategy for organizational change relative to changes in its external and internal environment.

The main hypothesis of the author is that corporate management in the countries in transition must be strategic and based on organizational strategies for implementation of changes and positive development. In this regard, the dissertation thesis **aims** “to identify the key factors that positively affect the process of strategic management, to propose a conceptual and categorical model for development of organizational strategies for change based on strategic planning, staff engagement staff, strategy formulation and implementation and control.” The aim is to be achieved through four research tasks complete consecutively through the three main chapters of the doctoral thesis.

Chapter One provides an overview of publications on the contemporary trends for development of strategic management considering its place in the functional structure of the organization. It also clarifies the interrelations between strategic management, strategic planning and business strategies in the context of a dynamically changing environment, presents a model for successful strategic management and outlines the key factors for success of organisations – staff, leadership, and organizational culture as a favourable environment for internal communication and staff motivation.

Chapter Two presents an analysis of the challenges for the SMEs in countries in transition in a globalized market. According to the author, these enterprises are at disadvantage due to the dynamics of globalization, the open character of the companies in transition countries and the insufficient competence of their managers in

the field of strategic planning and organizational change considering the new realities in the context of globalization.

Chapter Three presents the results of the empirical study conducted by the author with enterprises in the Republic of Kosovo. The conceptual-categorical model is approbated. A set of hypotheses is presented and validated through the results of an electronic survey processed with specialized software and analyzed by non-parametric and correlation methods. Conclusions have been made.

The **conclusion** of the dissertation summarizes the main conclusions and their relevance to the set goals and tasks.

II. Evaluation of the format and contents of the dissertation thesis.

The volume of the dissertation thesis is optimal in terms of its structure and contents. Its constituent parts are logically connected and relevant to the main research hypothesis.

The thesis is topical and takes into account the latest developments in the scientific publications in this field, including publications of authors from the Western Balkans, who are well aware of the specifics of corporate strategic management in this region.

The author uses an adequate scientific style, which is evident both from the approach selected for the research as well as the terminology used, the methods chosen for analysis and interpretation of results.

The doctoral student has submitted a list comprising numerous publications in the field, including 7 articles in scientific review journals and edited collective volumes and 17 papers, 2 of which co-authored. The number of publications exceeds the required minimum national requirements for Area 3. Social, Economic and Legal Sciences.

III. Scientific and applied contributions of the dissertation thesis.

The scientific and practical contributions of the thesis develop further the achievements in the field of strategic management mostly regarding the corroboration of hypotheses in a dynamic and open environment that has not reached the stage of organizational maturity due to geo-political and economic reasons. This renders the

thesis particularly interesting. The doctoral student has indicated 5 contributions. In my opinion, most significant are those related to the proposed conceptual and categorical model for studying the relationship between the elements of corporate strategic management and organizational development as well as the defined importance of the main factors of strategic management and the statistically proven relationship between these factors and the organizational development of companies in countries in transition.

IV. Critical notes and questions regarding the dissertation thesis.

I have no critical notes regarding the doctoral thesis. In my opinion, it is methodologically sound.

V. General conclusion and opinion regarding the dissertation thesis.

The dissertation thesis and the executive summary meet the requirements of the Law for Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria and the Regulations for Development of the Academic Staff in D. A. Tsenov Academy of Economics. This allow me to give a *positive opinion* regarding the dissertation thesis entitled “*Strategic Management as a Factor for Development of Small- and Medium-sized Enterprises in the Countries in Transition (the Case of the Republic of Kosovo)*” and to **propose to the Scientific Panel to confer to Anita Sadriya Tsutsoovich the educational and scientific degree of Doctor of Philosophy in the scientific field 3.8. Economics, Doctoral Programme “Planning”.**

Date: 19 Feb. 2021

Reviewer:

(Prof. dipl. eng. Krasimir Enimanev, PhD)